

کارگاه نگارش

ساختار بیرونی کتاب نگارش در سه پایه هفتم، هشتم و نهم پایه هفتم:

هشت درس و هر درس با سه عنوان. اولین درس با عنوان «نقشه نوشتن» و آخرین درس با عنوان «روشی برای نوشتن درباره موضوع‌های ذهنی» هر درس با توضیحی درباره ساختار طراحی یک موضوع از بند موضوع تا مقدمه، بدنه و نتیجه، سعی دارد تا دانش‌آموز را متقاعد کند موضوع را در ساختار پیشنهادی بگنجانند. در هر سه پایه، این موارد مشترک هستند. سنج‌های ارزیابی، فعالیت‌های بازنویسی و بازآفرینی و در نهایت درست‌نویسی‌ها در تمامی درس‌ها وجود دارند.

کتاب نگارش در سه سطح با هشت فصل در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد تا با ساختار و نظم نگارش آشنا شوند. این ساختار تنها یک نمونه است از میان انواع شیوه‌های نوشتن که مؤلفان کتاب در اختیار دانش‌آموزان قرار داده‌اند. با توجه به رویکرد پژوهش‌محوری و تحلیلی که در تغییر عملکرد آموزش و پرورش قرار گرفته است، این کتاب کاملاً قابل درک و تحلیل است. اما این تغییر به دلیل شناخت کدام ضعف در ساختار آموزش و پرورش بوده است؟ غالباً فارغ‌التحصیلان دوره دوازده ساله آموزشی در نگارش مطالب ضعیف عمل می‌کنند؛ مخصوصاً در سطح آموزش عالی که به نگارش مقاله‌های پژوهشی نیاز دارند.

این ضعف یا نیاز در کتاب نگارش به شیوه‌ای ساده ارائه شده است تا دانش‌آموزان با سطوح نگارشی یک مطلب آشنا شوند. در دیگر کشورها، چون این رویکرد پژوهشی در ساختار تمامی درس‌ها وجود دارد، آنان با این نوع نوشتن به آرامی آشنا می‌شوند و بعد از پایان دوران دبیرستان، این توانایی را دارند که یک مقاله با ساختار علمی و قابل ارزیابی تهیه و تنظیم کنند.

با این مقایسه ساده می‌توان ضرورت بازبینی و تنوع مطلب را در کتاب حس کرد. جدای از این فعالیت، در ابتدا باید خود کتاب را بررسی و نکات مثبت یا منفی آن را مشخص کرد.

← کارگاه نگارش به جای کلاس نگارش

کلاس در تعریف سنتی خود مکانی است برای یادگیری، توضیح، تحلیل و امتحان، و کارگاه مکانی باز است برای تجربه و تولید. برای اینکه بتوان کلاس نگارش را به کارگاهی خلاق تبدیل کرد، می‌توان از الگوهایی متنوع استفاده کرد که نمونه‌هایی از آن‌ها آورده شده‌اند:

← فعالیت گروهی

- تهیه گزارش با موضوع‌های متنوع و آزاد در مدرسه یا محل زندگی؛
- تهیه مجله یا فصل‌نامه، با توضیح دبیر و تقسیم کار با اختصاص سمت‌هایی مانند مدیرمسئول یا سردبیر.

← ویرایش محتوایی

- انتخاب جمله‌هایی از متن کتاب یا متن‌های دیگر و درست کردن آن‌ها؛
- خواندن انشا و مرتب کردن جمله‌ها با پیشنهاد خود دانش‌آموزان؛
- نوشتن انشای گروهی، مرتب کردن و ویرایش متن با تبادل نظر.

← ویرایش فنی و تخصصی

- برای نمونه، استفاده از فعل مناسب با توجه به معنی درست فعل. کتابی مانند «درست بنویسیم» از «ابوالحسن نجفی».
- آشنایی با نشانه‌ها، ، ، ؛ : « »
- تهیه نموداری از انواع سبک‌های نگارشی و نصب آن در کلاس و انتخاب ماهانه بهترین نمونه کارها.
- نوشتن مقاله اجتماعی، ادبی و ...
- نقد سینمایی و ...
- تهیه گزارش با عنوان‌های آزاد و به صورت گروهی.
- خلاصه‌نویسی فیلم یا داستان.
- برگزاری مسابقه کتاب‌خوانی و صحبت درباره کتاب.
- تهیه کتاب‌هایی با موضوع آزاد از اشعار یا جملات ادبی و دینی بزرگان و صفحه‌آرایی شخصی برای ارائه یا خوانش آن‌ها.
- برگزاری کارگاه نوشتن: با آموزش ابتدایی‌ترین قسمت‌ها مانند: تعریف زاویه دید، تصویر، حرکت، دیدن، شنیدن و درک زیرساخت حس. برای مثال برای آموزش زاویه دید، از فراگیرندگان بخواهید جای خود را در کلاس تغییر بدهند. در این تمرین، فراگیرنده به آرامی به حرکت در موضوع و ساخت تصویر تشویق می‌شود. در این سطح، با تعریف راوی، متن ساخت داستانی پیدا می‌کند.
- برگزاری کارگاه ویرایش. هر دانش‌آموز می‌تواند متن دانش‌آموز دیگر را برای ویرایش دستوری و محتوایی انتخاب و روی آن کار کند.
- تقویت خوانش: آوردن متن‌های کلاسیک تا معاصر و ایجاد تنوع در خواندن آن‌ها. نقلی نمونه خوبی از این کار است.
- با این تعریف و تغییر رویکرد در کلاس انشا و کتاب نگارش می‌توان مشکل تک‌ساحتی و یک‌سطحی بودن کتاب را حل کرد و از کتاب تعریفی چندساحتی و متفاوت ارائه داد.

- توضیح کار فردی و گروهی و تقسیم کار ... با تعریف مرزها و شیوه کار.

← فعالیت فردی

- جمع‌آوری ضرب‌المثل‌ها یا تهیه داستانی از یک ضرب‌المثل؛
- تهیه تصاویر، موسیقی، خط و مفاهیم مربوط به مباحث خاص؛
- استفاده از درس‌های کتاب فارسی برای مصورسازی؛
- تهیه فرهنگ واژه، و مجموعه‌هایی تصویری بر اساس موضوع‌هایی مانند حفظ محیط‌زیست یا نجات آب.

← پایه هشتم

هشت درس و هر درس با سه مبحث وجود دارد؛ درس اول با عنوان «پس از تفکر و طراحی نقشه ذهنی بنویسیم» و آخرین درس با عنوان «درگونه بینیم و گونه‌گون بنویسیم».

← پایه نهم

درس اول با عنوان «با ذهنی «نظام‌مند» و «پرونده» بنویسیم» شروع می‌شود و در درس هشتم با عنوان «نوشته را ویرایش کنیم»، کتاب سه سال نگارش متوسطه اول به پایان می‌رسد.

در واقع، هر سه کتاب در نوع ساختار و تنظیم مطالب کاملاً یکدست و پیوسته عمل می‌کنند. هیچ سطحی، از نظر ساختار و تولید محتوا با دیگر مقاطع تفاوتی ندارد و سرفصل‌ها تفکیک شده‌اند.